

การนวดแผนไทย

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้าซาก จังหวัดชลบุรี

ประชาชนในตำบลหนองข้าซาก โดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้านยังไม่ค่อยมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์หรือรวมกลุ่มอาชีพ ส่งผลให้แม่บ้านในพื้นที่มีรายได้ที่ไม่มั่นคง แม่บ้านมักอยู่กับบ้านและไม่ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการช่วยเหลือจนเจ็ครอบครัวดังนั้นเมื่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้าซากได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่น จึงมีความพยายามค้นหากิจกรรมที่ตรงกับความสนใจและความรู้ความสามารถของแม่บ้านในท้องถิ่น

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: บ้านบึง

จังหวัด: ชลบุรี

ประชากร: 4,948 คน

พื้นที่: 19.32 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิธีใหม่

ในปี 2545 อบต.หนองข้าซาก ได้จัดทำโครงการ “นวดแผนไทย” ขึ้น โดยการจัดตั้งศูนย์บริการสุขภาพนวดแผนไทย เพื่อสนับสนุนให้แม่บ้านในตำบลรวมตัวกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ มีงานทำและสร้างรายได้เสริมให้ครอบครัว รวมทั้งอนุรักษ์วัฒนธรรมการนวดแบบไทย

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

- จัดตั้งกลุ่มนวดแผนไทย 1 กลุ่ม มีสมาชิก 36 คน โดยใช้อาคารอเนกประสงค์ของ อบต. ในการจัดตั้งศูนย์บริการสุขภาพนวดแผนไทย
 - ระดมทุนจากสมาชิกกลุ่ม ทุนละ 100 บาท
 - แต่งตั้งประธาน รองประธาน เภรียุญญิต คณะกรรมการกลุ่ม และที่ปรึกษา และกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ของกลุ่ม รวมทั้งจัดเวรยามประจำศูนย์ฯ
 - การให้บริการนวด เปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 08.00 – 17.00 น. ทุกวัน มีบริการบริการดังต่อไปนี้
 - นวดตัวเพื่อสุขภาพ 100 บาท
 - นวดฝ่าเท้า 100 บาท
 - นวดกดจุด 100 บาท
 - อบไอน้ำสมุนไพร 100 บาท
 - ประคบสมุนไพร 60 บาท
 - การแบ่งรายได้ระหว่างสมาชิกกับกลุ่ม สมาชิกได้ค่าตอบแทนเมื่อทำการนวด โดยที่สมาชิกจะได้ส่วนแบ่ง 70% และหัก 30% เข้าศูนย์
- จัดฝึกอบรมให้แก่กลุ่มแม่บ้าน ณ อาคารอเนกประสงค์ของอบต. โดยมีวิทยากรจากศูนย์ฝึกอาชีพเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เข้ามาให้ความรู้แก่กลุ่ม จัดอบรมเป็นเวลา 268 วัน วันจันทร์ – ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 09.00 – 16.30 น. มีผู้เข้ารับการอบรมประมาณ 30 คน
- อบต. สนับสนุนค่าสาธารณูปโภคให้แก่กลุ่ม และช่วยเหลือกลุ่มเมื่อประสบปัญหาต่างๆ

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	- ระดมทุนจากสมาชิกศูนย์บริการสุขภาพ สมาชิกสภา อบต. ปลัด อบต. และสมาชิกศูนย์ฯ เป็นเงิน 101,500 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ - งบจากการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย ในปี 2547 เป็นเงิน 100,000 บาท เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม - อบต. สนับสนุนค่าสาธารณูปโภครายเดือน
การระดมทุน/การระดมทุน	ระดมทุนจากสมาชิก หัสนะ 100 บาท ปัจจุบันนี้มีประมาณ 1,015 หัสนะ
อุปกรณ์/เครื่องมือ	- ที่ร่อนนวด จำนวน 8 อัน - เบาะนวด 8 อัน - เก้าอี้นวด 2 ตัว - ตุ้ม 1 ตัว - สมุนไพร ได้แก่ ยาหม่อง พิมเสน ยาดองเหล้า ขาดะไคร้ ขาใบเตย ขาใบหม่อน
บุคลากร	- วิทยากร ทำหน้าที่ในการสอนแนะนำกลุ่ม ในเรื่องวิธีการนวดแบบต่างๆ และการใช้สมุนไพรสำหรับนวด จำนวน 1 คน ทำงาน 268 วัน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย - สมาชิกกลุ่ม หมุนเวียนกันทำหน้าที่ในการให้บริการการนวด จำนวน 8 คน/วัน ทำงานทุกวัน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
มกราคม - กุมภาพันธ์ 2545	- ผู้บริหาร อบต. ได้พบกับปัญหาในชุมชนคือกลุ่มแม่บ้านในท้องถิ่นว่างงาน ไม่มีอาชีพเสริม และไม่มีกรรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อันจะสามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว - ประชาคมตำบล โดยมีประชาชน สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอ เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น และได้ข้อสรุปร่วมกันว่ากลุ่มแม่บ้านน่าจะทำการนวดแผนไทย เนื่องจากยังไม่มียกลุ่มไหนได้ทำมาก่อน - ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ศูนย์ฝึกอาชีพเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ครบ 36 พรรษา เพื่อเป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มในเรื่องการนวด	ปลัด อบต./ สมาชิกสภา อบต./ ผู้นำชุมชน
กุมภาพันธ์ - กันยายน 2545	ฝึกอบรมให้แก่แม่บ้าน โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย จำนวน 30 คน เป็นเวลา 268 วัน วันจันทร์ – ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 09.00 น. – 16.30 น. ณ อาคารอเนกประสงค์ของอบต. โดยเจ้าหน้าที่จากศูนย์ฝึกอาชีพเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ครบ 36 พรรษา ณ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	ปลัด อบต./ ศูนย์ฝึกอาชีพฯ
ตุลาคม 2546	ระดมทุนจากสมาชิกศูนย์ สมาชิกสภา อบต. ปลัด อบต. และสมาชิกศูนย์ฯ หัสนะ 100 บาท ได้ประมาณ 101,500 บาท เพื่อนำมาใช้ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการนวดให้บริการ	ปลัด อบต./ สมาชิกสภา อบต. / สมาชิกศูนย์ฯ
ตุลาคม 2546	จัดตั้งศูนย์นวดแผนไทย โดยมีสมาชิกเข้าร่วม จำนวน	กลุ่มนวดแผนไทย

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
	36 คน เลือกประธาน รองประธาน เหนียวญก ที่ปรึกษา และคณะกรรมการบริหารงานของศูนย์	
ตุลาคม 2546	- ปรับปรุงอาคารอเนกประสงค์ของ อบต. เพื่อใช้เป็นที่ทำการของศูนย์บริการสุขภาพนวดแผนไทย และจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ และสมุนไพร - ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้ามาใช้บริการ	อบต./ สมาชิกศูนย์
ตุลาคม 2546 เป็นต้นมา	เปิดให้บริการ ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00 – 17.00 น. โดยคิดค่าบริการดังต่อไปนี้ • นวดฝ่าเท้า 100 บาท • นวดตัวเพื่อสุขภาพ 100 บาท • นวดกดจุด 100 บาท • อบไอน้ำสมุนไพร 100 บาท • ประคบสมุนไพร 60 บาท	สมาชิกศูนย์

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

-- บทบาทความร่วมมือ --

ศูนย์ฝึกอาชีพเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 36 พรรษา

เป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่แม่บ้าน ในเรื่องวิธีการนวดแบบต่างๆ และการใช้สมุนไพรสำหรับนวด รวมทั้งในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการฝึกอบรม

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. กลุ่มแม่บ้านในตำบลหนองขี้ช้างมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์หรือรวมกลุ่มอาชีพน้อย ส่งผลให้แม่บ้านในพื้นที่มีรายได้ที่ไม่มั่นคง แม่บ้านมักอยู่กับบ้านและไม่ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการช่วยเหลือจุนเจือครอบครัว

หลังการดำเนินการ

1. แม่บ้านในตำบล จำนวน 36 คน เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มนวดแผนไทย ซึ่งในปัจจุบันนี้ถือว่ากลุ่มประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยมีลูกค้ามาใช้บริการโดยเฉลี่ย 3-4 คน ต่อวัน หรือบางวันอาจมีผู้มาใช้บริการมากถึง 10 คน และลูกค้าส่วนใหญ่เป็นคนต่างพื้นที่ ซึ่งกลุ่มนวดแผนไทยมีรายได้โดยเฉลี่ยเดือนละ 15,000 – 25,000 บาท
2. สมาชิกกลุ่มที่เข้าร่วมทำงานประมาณ 19 คน สามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่ครอบครัวเฉลี่ยเดือนละ 700-1,000 บาท ซึ่งในปัจจุบันนี้ยังไม่มีมีการปันผล (ซึ่งการปันผลคิดจากรายได้ 30% ที่หักเข้ากลุ่ม และ 70% จะเป็นรายได้ของสมาชิก)
3. ศูนย์ได้รับสินค้าสมุนไพรมาจำหน่ายเพิ่มเติมนอกเหนือจากการให้บริการนวด ได้แก่ ขาขงหญ้าหนวดแมว หญ้าหน้าดำ หญ้าปักกิ่ง ยาแก้ไอมะนาว มะกรูด เป็นต้น ซึ่งอาจจำหน่ายได้ไม่มากนัก ประมาณ 1,000 บาท ในแต่ละเดือนแต่ถือว่าการเพิ่มรายได้ก็อีกทางหนึ่ง

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ในบางช่วงลูกค้าน้อยลง เนื่องจากในบางครั้งลูกค้าต้องมารอผู้ให้บริการในช่วงเวลาเปิดทำการ	1. อธิบายให้สมาชิก และขอร้องให้สมาชิกมาให้บริการให้ตรงเวลา พร้อมทั้งประชุมศูนย์เพื่อหาแนวทางแก้ไข และตั้งระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อควบคุมสมาชิก
2. สมาชิกในศูนย์ไม่มีความสามัคคีกัน บางครั้งมีการแบ่งพรรคแบ่งพวกกัน	2. ปลัด อบต. ขอร้องสมาชิกกว่าอย่าแบ่งพรรคแบ่งพวก และอย่าแหย่กัน ต้องมีความสามัคคีเพื่อให้ศูนย์อยู่รอด
3. ศูนย์ฯ ยังไม่เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป ทำให้มีผู้เข้าใช้บริการน้อย	3. ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง และขอให้หน่วยราชการอื่นช่วยประชาสัมพันธ์ แนะนำ เชิญชวนให้มาใช้บริการ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

บทบาทความเป็นผู้นำของประธานกลุ่ม และร่วมกันทำงานตามขั้นตอนในการตั้งคณะกรรมการเพื่อทำงานอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน การให้งบประมาณสนับสนุนในกลุ่มอย่างเพียงพอ และสถานที่ทำการกลุ่มที่มีทำเลที่ดี สะอาด รวมทั้งความช่วยเหลือจากสมาชิกสภา อบต. และปลัด อบต. ในการช่วยระดมทุนเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น

บทเรียนที่ได้รับ

การบริหารจัดการ การทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนและเป็นแบบแผนภายในกลุ่ม โดยเฉพาะการบริหารจากคณะกรรมการนั้น จำเป็นต้องมีการเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ที่มีการรวมกลุ่มอย่างต่อเนื่องโดยแท้จริง มิฉะนั้นแล้วจะส่งผลต่อความล้มเหลวของกลุ่มได้

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายสมหมาย มั่งคั่ง
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข่าซาก
ที่อยู่ : วัดชากรวิทยา ตำบลหนองข่าซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี 20170
โทรศัพท์ : (038) 379-031, (01) 572-9222

ชื่อ-นามสกุล : นายสุชีพ เถวนสาริกกิจ
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข่าซาก
ที่อยู่ : วัดชากรวิทยา ตำบลหนองข่าซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี 20170
โทรศัพท์ : (038) 379-301, (06) 042-2204

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวสุรีย์ เหลี่ยมสุวรรณ
ตำแหน่ง : ประธานศูนย์นวดแผนไทย
หน่วยงาน : ศูนย์บริการนวดแผนไทย
ที่อยู่ : อาคารอเนกประสงค์อบต. ตำบลหนองข่าซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี 20170
โทรศัพท์ : (01) 761-6434

ชื่อ-นามสกุล : นายสมอง จันทอง
ตำแหน่ง : ครูฝึกนวดแผนไทย
หน่วยงาน : ศูนย์ฝึกอาชีพเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ที่อยู่ : 464/4 หมู่ที่ 4 ซอย 4 ตำบลท่าบุญมี กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี
โทรศัพท์ : (06) 8347-0198

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 2 ตำบลหนองข่าซาก อำเภอบ้านมิ่ง จังหวัดชลบุรี 20170
ขนาดพื้นที่	19.32 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	5,861,633.76 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 8.59% เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 13.26% ค่าจ้างชั่วคราว 3.00% รายจ่ายงบกลาง 29.48% ค่าตอบแทน 1.30% ค่าสาธารณูปโภค 33.92% ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
งบประมาณรายได้	8,641,003.50 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 13.86% อุดหนุน
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	23 คน 4 คน พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างประจำ 16 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	4,948 คน
จำนวนครัวเรือน	762 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	2,500 คน
รายได้เฉลี่ยประชากร	15,000 บาท
ลักษณะของเมืองและวิถีชีวิตประชาคม	ตำบลหนองข่าซาก ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสลับลูกเนิน บริเวณตอนใต้สุดของตำบลเป็นเนินเขาสูงตั้งเรียงรายอยู่หนาแน่น มีเนินเขาสำคัญ ได้แก่ เขามาบเรียง เขาทุ่งนาและเขาหุบสี่เสียด ตอนเหนือสุดจะมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม เนินเขาสูงทางตอนใต้เป็นแหล่งต้นน้ำ ลำธาร และ แหล่งน้ำธรรมชาติ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก ทำนา ทำสวน/ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพเสริม ผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านเกษตร เช่น ไข่เค็ม ทองม้วนสด และรับจ้าง สภาพสังคมมีการศึกษาระดับโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง โรงเรียนอาชีวศึกษา 1 แห่ง สถาบันและองค์กรทางศาสนา มีวัด 1 แห่ง สำนักสงฆ์ 1 แห่ง ด้านสาธารณสุข มีสถานอนามัยประจำตำบล 1 แห่ง